

A tüdőlobnak creosotallal való gyógykezelése.

Irta: Dr. Szász Ágoston.

A sebészetnek nagy sikerei, melyeket részint abszolút tisztaságnak, másrészt a fertőtlenítésnek tulajdonítanunk kell, arra birták a belgyógyászokat, hogy főleg a fertőző betegségek orvoslását bacteriumölő anyagokkal, gyógyszerekkel megkíséreljék; ilyenek egyes fertőző betegségek specifikus serumjai, melyek antitoxinok termelése által hatnak a betegségeket létrehozó bacteriumok ellen s ilyen gyógyszerek a karbolsav s annak származékai, melyek vegyi összetételüknél fogva bacteriumölő hatással bírnak.

Egy-két évtized előtt a tüdőlobbok osztályozásánál fertőző tüdőlobbokat is különböztettünk meg, ezen megkülönböztetés most mindinkább eltűnik, mert a tapasztalás azt mutatja, hogy kedvezőtlen viszonyok befolyása alatt minden tüdőlobb nemcsak fertőző, de még a jó- vagy rosszindulatu jellegét is adja egyénről egyénre s főleg ez birta rá a tudomány szakembereit, hogy a tüdőlobb ellen is keressenek oly karbolpreparátumot, mely annak okozóját, a diplococcust fejlődésében megakasztja vagy előli.

Ilyen gyógyszer a creosotal, mely mézszínű sűrű, olajszerű gyógyszer, tulajdonképen semmi más, mint szénsavhoz kötött creosot, melyet már évtizedek óta használunk a tüdő megbetegedései ellen; szándékosan használom e kifejezést, mert nemcsak az ugynevezett tüdővésznel alkalmazom, de makacs hörghurutoknál, positiv hörglobboknál mindennapi gyógyszerem azért, mert kitűnő hatását e téren nem tudom eléggé méltatni.

A szénsavhoz kötött creosotot, vagy creosotalt évek óta használom a tüdőlobbok minden neménél s bár nem kétlem, hogy tisztelt Kartársaim figyelmét nem kerülte ki ezen újabb gyógyszer s bár nem tudok róla klinikai tudományos előadást tartani, hisz erre mint vidéki orvos képtelen vagyok, mégis teszem azt egyszerű vonásokban azért, mert nem tartom lehetetlennek, hogy egyesek az újabb gyógyszerek tömegében a creosotal igazi értékére nem bukkantak s így annak hasznát nem eléggé méltatják.

E téren tett tapasztalataim a következők: Elsősorban befolyásolja a creosotal a tüdőlobbal járó hőmérséki emelkedéseket; a hőmérsék, mely a kitörést jelző hideg borzongatás után hirtelen 40°-ra felszökik, a creosotalnak megfelelő mennyiségének bevétele után nagyobb remissiókat mutat, mint a creosotal nélküli kezelés mellett és pedig nemcsak a reggeli órákban, de egész napon át, úgy hogy nem ritkán, a megbetegedés 2—3-ik napján a hőmérsék 37—38° közt ingadozik, bár a megbetegedett tüdő-rész beszűremlése alább nem hagyott s midőn több ízben abba hagytam a creosotal adagolását, mert a beteg undorodott tőle, beszédni nem akarta, a hőmérsék azonnal fölszállt s vele a nehéz légzés, a közérzet rosszabbodása megfelelő lépést tartott, holott a creosotalnak újból való adagolása által a hőmérsék s a lob lefolyása, újból kedvezően befolyásoltatott. A creosotal ezen hatása oly bizonyos volt az esetek úgyszólván mindegyikében, hogy a kezelő orvos tett kórisméjében majdnem kéteikedne, ha a kórtjelző köpet — a kopogtatási és hallgatódzási tünetek fenn nem állának, — ezek ugyanis nem mutatnak oly hirtelen alább-hagyást, mint a hőmérsék, főleg ha már a májasodás stádiumában kerül észlelésünk alá a beteg, vagy ezt a stádiumot elérte szemünk előtt; ezen stádiumban a hörgilégzés s az abszolút tompulat a krízis beállta után is fennállanak, holott az első vagy a második stádium kezdetén creosotalal kezelt betegeimnél a májasodás kimaradt, a lob bő köpet kíséretében oldódni kezdett s a betegség a megbetegedés 4—5—6—7 napon teljesen gyógyult, amiből nyilvánvaló, hogy a creosotal a lobos folyamatot megakasztotta, a teljesen kifejlődött kórképet kedvezően befolyásolta s a lobnak továbbterjedését megakadályozta az esetek túlnyomó számában; túlnyomó számában csak, mert fájdalom halállal végződő eseteim is voltak s bár statisztikai adatokkal nem szolgálhatok, mivel betegeim nagy része nem állott állandó megfigyelésem alatt, mégis a legnyugodtabb lelkiismerettel vontam le előbb nyilvánított következtetéseimet.

Ez évi nagyszámu betegeimnél, valamint előbb sem, complicatiókat nem igen láttam, főleg nem láttam mellhártyaizzadámyokat, ellenben egy esetben kifejlődött a megbetegedés 21. napján miliár tuberculosis s egy esetben genymell, az első e kettő közül évek óta pusztító hörgőhurutban szenvedett s iszákos volt, a második hökhurutban szenvedett, mely bántalmak a creosotal hatását kedvezőtlenül befolyásolták; az első meghalt, a második várja a műtő segítségét.

A szívre való kedvezőtlen hatást nem észleltem s a pulsus

frequentiája a hőmérsék lezállásával lépést tartott. A légzés szabad volt olyannyira, hogy dyspnoe egyetlen egy esetben sem észleltem; a leheletben a bevétel utáni 2—4-ik órában a creosotal maga ki volt vehető s még az abbanhagyás után 1—2 órában volt észrevehető, jelölve annak, hogy a szer felszívódás útján a vérkeringés be s így tüdőbe is eljutott.

A köhögés a tünetek szerint váltakozott, különös eltérést nem mutatott.

A köpet rendes jellegű, rozsdás, majd sáfrán színű, nyákkal kevert, inkább híg s aránylag könnyen leváló, főleg az oldó stádiumban, amikor a betegek sok híg váladékot könnyen ürítenek.

Az emésztőszervekre a creosotal adagolása rossz befolyással nem volt, bár egyesek undorral szedték; az esetek felerészében a bélluzamot izgatta s hasmenést idézett elő, de nem oly fokban, hogy a szer kihagyása szükségessé vált volna.

A vizeletben mindenesetben mutatkozott a carbolra oly jellegző zöld színeződés és szag, mely az adagolás alábbhagyásával néhány óra múlva kimaradt.

A creosotal adagolása nagyon egyszerű: a beteg tisztán, vagy enniavalóban szedi, ki-ki mily alakban szivesebben veszi, a tiszta creosotal melepítés által felhígítva, eredeti alakjában lenyeletik vagy egy pohár meleg tejben jól összekeverve adagoltatik, miáltal a szer olajos ízét veszíti; legnagyobb részt emulsióban rendeltem, digitalis vagy ipecacuanha főzetben, a szerint, amint a szív működésére vagy a váladék kihozására is befolyást gyakorolni akartam, mely esetekben megfelelő mennyiségű gumiarabicum és syrup vétetett igénybe; ezek nélkül az emulsió nem sikerült.

Napi adagja felnőtteknél 10 gr., tehát 2 kávéskanállal naponta tisztán, vagy 20 gr., 200 gr. infusumban, melyből 2 óránként 1 evőkanál elfogyasztandó.

Gyermekeknél kor szerint adagolandó és pedig 1 éves korig 2 gr., 1—4 éves korig 3 gr., 4—6 éves korig 4 gr., 6—10 éves korig 5 gr. 24 óra alatt

Ezen adagok mindaddig nyújtatnak a betegnek, míg a hőmérsék jelentékenyen alább nem száll, amikor is féladagokra térünk át s ezt addig folytatjuk, míg az oldódás be nem fejeződött, mert amint már említém, egy igen súlyos esetben, amint a creosotalt a beállt defervescentia után 24 órára kihagytam, a hőmérsék azonnal felszökött s az állapot minden irányban rosszabbodott.

Tapasztalataim igazolására bemutatom egy héten belül egy családnál fellépett, tehát positive fertőző s így rosszindulatu három rouspos tüdőlobbnak letolyását: május 3-án megbetegedett rouspos tüdőlobban egy szepesvéghelyi családnak 23 éves fia, május 5-én ugyan e családnak 15 éves lánya s 8-án a két családtag 47 éves, rendkívül gyöngye természetű anyja. Mind a három kapott naponta 10—10 gr. creosotalt emulsióban; az elsőnél a kitörés $40^{\circ}1^0$ lázat teljesen kifejezett tünetekkel lépett fel s már harmadnap lépett fel a hőmérsék fokozatos leszállása, ötödnapra a hőmérsék $37^{\circ}5$, 6-od nap teljesen láztalan, 8-ad napra felkelt.

A másodiknál a kitörés $39^{\circ}7$ fokú hőmérsékkel, negyednapra láztalan, de azért mindkét baloldali tüdőlebensy fölött hátul tompulat s hörgi légzés, 6-ik nap e tünetek is elmaradtak, a beteg teljesen gyógyult.

A harmadik betegnél, kit gyöngeségénél s koránál fogva elveszettnek gondoltam, a kitörés $39^{\circ}7^0$ -al állott be, harmadnap a hőmérsék $38^{\circ}7$, infiltráció kifejezett tünetei egész bal mellkasfélén, 5-öd napra a tompulat eltűnt, hörgi légzés finoman hallható, hőmérsék $39^{\circ}1$, 6-od napra láztalan, a reconvalescencia egy hétig tartott, amint ez a gyöngye betegnél másképen nem is lehetett.

Ha a creosotal minden esetben így hatna, mint e három betegnél, úgy e szert a tüdőlobb specificumának kellene tekintenünk. De ha annak nem is tekintjük, föltétlenül alkalmazandó minden esetben, annál is inkább, mert egyedüli hátránya az undorító íz, melyet a betegnek le kell győznie azon nagyon is kecségtető reményben, hogy ez visszaadja egészségét.
